

ASIGURAREA DE BUNURI

În cadrul asigurării de bunuri, societatea de asigurări se obligă ca la producerea riscului asigurat să plătească asiguratorului (beneficiarului) o despăgubire. Nu este obligatoriu ca asiguratorul să plătească întreaga sumă pentru refacerea situației financiare a asiguratului care a suferit o daună, deoarece în contract pot exista prevederi care limitează suma asigurată.

Asigurări de bunuri pot încheia persoane fizice și persoane juridice cu domiciliul, sediul sau reședința în România.

Într-un contract de asigurare de bunuri, asiguratul trebuie să aibă un interes patrimonial cu privire la bunul asigurat. O persoană are un interes patrimonial dacă producerea unui eveniment asigurabil poate cauza o pierdere (prejudiciu) persoanei respective. În cazul în care în contractul de asigurare este menționat un beneficiar, altul decât persoana asigurată, acesta trebuie să aibă un interes patrimonial față de bunul asigurat.

O regulă generală în asigurarea de bunuri este aceea ca interesul patrimonial să existe atât în momentul încheierii asigurării, cât și în momentul producerii riscului asigurat.

În asigurarea de bunuri, interesul patrimonial decurge, de regulă, din statutul de proprietate al persoanei care dorește să se asigure. Există situații în care și alte persoane decât proprietarul pot avea interes față de un bun, cum ar fi:

- 1) proprietate în comun - o persoană care deține un bun în comun cu una sau mai multe persoane are dreptul de a asigura bunul respectiv la întreaga valoare. Aceasta nu înseamnă că, în caz de distrugere a bunului asigurat, această persoană va fi singura despăgubită, ci va beneficia de despăgubire doar în limita dreptului ei de proprietate;
- 2) proprietatea ipotecată - în caz de ipotecă, ambele părți au un interes asigurabil: debitorul ipotecar - în calitate de proprietar, iar societatea ipotecară - în calitate de creditor. În aceste situații se încheie un contract de asigurare în numele ambelor părți;
- 3) proprietatea închiriată - în cazul în care chiriașul încheie un contract de asigurare, o face în numele și folosul proprietarului, deci nu poate pretinde încasarea despăgubirii, ci numai restituirea primelor de asigurare de la proprietar;
- 4) proprietatea aflată în custodie - custodele are un interes asigurabil, în ceea ce privește bunul pe care îl deține în custodie, pentru că, din punct de vedere legal, este responsabil pentru orice daună produsă bunului respectiv;
- 5) persoanele din familia proprietarului - pot beneficia de utilizarea bunului asigurat, ceea ce determină existența unui interes asigurabil al acestora față de bunul respectiv.

În concluzie, pot fi asigurate bunuri aparținând persoanelor fizice și persoanelor juridice, bunuri primite în folosință sau aflate spre păstrare, reparare, prelucrare, vânzare sau pentru a fi expuse în cadrul muzeelor și expozițiilor și bunuri ce fac obiectul contractului de închiriere sau locație de gestiune.

- Perioda de asigurare

În general, asigurarea de bunuri se încheie pe o perioadă de un an, dar, la cererea asiguratului, se poate încheia și pe o perioadă mai mică, de trei sau șase luni.

- Începutul și încetarea răspunderii

Asigurarea se consideră încheiată prin plata primei de asigurare și emiterea de asigurator a poliței de asigurare, fiind valabilă numai pentru bunurile și riscurile specificate în poliță la adresele încheiate în aceasta.

Răspunderea asigurătorului începe la ora 0⁰⁰ a zilei menționate în poliță ca reprezentând începutul asigurării, cu condiția ca prima de asigurare să fi fost achitată, și încetează la ora 24⁰⁰ a zilei la care încetează asigurarea. Răspunderea asigurătorului mai încetează și în cazul în care contractul de asigurare este reziliat, situație ce apare în următoarele împrejurări:

- prima de asigurare se plătește în rate, iar asiguratul nu a achitat o rată la termenul stabilit și nici în termenul de grație oferit de asigurător;
- asiguratul a dat răspunsuri inexacte sau incomplete sau nu a comunicat asigurătorului schimbările esențiale la împrejurările privind riscurile.

După încheierea contractului de asigurare, producerea evenimentului asigurat a devenit imposibilă.

Riscul asigurat

În asigurarea de bunuri există o clasificare a riscurilor în:

- riscuri civile - asociate clădirilor care folosesc ca locuințe și birouri și a bunurilor din acestea;
- riscuri comerciale și industriale - asociate clădirilor ce folosesc ca unități de producție și comercializare și bunurile aflate în acestea.

În general, în asigurarea de bunuri riscurile preluate în asigurare de societățile de asigurare sunt:

- incendiu;
- trăsnet;
- explozie;
- ploaie torențială;
- grindină;
- inundație;
- furtună;
- cutremur;
- prăbușiri și alunecări de teren;
- greutatea stratului de zăpadă cu gheață;
- avalanșe de zăpadă;
- căderea pe clădiri a altor corpuri;
- lovirea de către un autovehicul.

Unele societăți de asigurare oferă asigurare pentru mașini, utilaje și instalații, pentru cazurile de avarie accidentală. În astfel de polițe sunt acoperite riscuri cum sunt:

- ruperi sau deformări în timpul funcționării;
- ciocniri sau izbiri cu alte corpuri;
- explozii;
- efectele unor substanțe chimice;
- scurtcircuit; etc.

Bunurile sau alte valori (numerar, timbre poștale) pot fi asigurate și în vederea furtului sau jafului. Unele societăți tratează aceste riscuri ca fiind de sine stătătoare, în timp ce altele le asigură complementar, cu plata primei corespunzătoare sau le refuză.

Cele mai multe societăți de asigurare oferă polițe de asigurare pe mai multe nivele care, în funcție de riscurile acoperite, pot fi:

- polițe de asigurare împotriva incendiului;
- polițe de asigurare standard (acoperă riscurile de: incendiu, trăsnet, explozie și cădere de corpuri);
- polițe de asigurare care acoperă, pe lângă riscurile cuprinse în polița standard, și câteva riscuri suplimentare;

■ polițe de asigurare totale, care acoperă toate riscurile (all risks) în care nu sunt nominalizate riscurile acoperite, ci cele excluse.

Deși de mai multe ori termenul de excludere e rezervat clauzelor poliței identificate în mod clar drept excluderi, termenul poate desemna orice clauză a poliței, a cărei funcție este de a elimina acoperirea pentru anumite expuneri la daune.

În general, în polița de asigurare de bunuri nu se acordă despăgubiri pentru pagubele provocate de război, invazie, revoluție, naționalizare sau rechiziționare.

Alte excluderi se referă la uzura fizică, la pagubele provocate în urma actelor intenționate ale asiguraților sau la alte evenimente non-accidentale, în urma radiației nucleare sau a viciului intern al bunului (de exemplu: rugina fierului).

Suma asigurată

Aceasta nu trebuie să depășească valoarea reală a bunurilor în momentul încheierii contractului de asigurare. Suma la care sunt asigurate bunurile trebuie să fie în deplină concordanță cu valoarea reală a acestora.

Pentru prevenirea subasigurării, majoritatea societăților de asigurare aplică principiul răspunderii proporționale.

Prin valoarea bunurilor la data asigurării se înțelege:

- a) la clădiri și construcții - valoarea de înlocuire (costul construcției sau achiziționării clădirii respective sau a uneia similară la prețurile uzuale pe piața locală) din care se scade uzura (în raport de vechime și starea construcției);
- b) la mijloacele fixe și obiecte de inventar - valoarea de înlocuire a acestora, din care se scade uzura (în raport de vechime și starea de întreținere a acestora);
- c) la materii prime, materiale, produse finite, mărfuri - prețul de cost sau de achiziție al acestora;
- d) colecții și obiecte de artă - valoarea de circulație (de piață) determinată pe bază de cataloage sau expertize.

În general, sumele asigurate se stabilesc fie separat, pe fiecare bun, fie global, pentru toate bunurile din aceeași grupă prevăzută în tariful de prime. Pentru obiectele de artă sumele se stabilesc pentru fiecare obiect în parte.

Prima de asigurare

La asigurarea de bunuri, prima de asigurare se determină prin înmulțirea sumei asigurate cu cota de primă tarifară, ce se exprimă în procente sau promile.

În cele mai multe cazuri, cotele de prime asigurate sunt diferențiate:

- pe tipuri de localități (municipii, orase, comune);
- pe grupe de bunuri (locuințe, mobilier, aparatură audio-video).

În cazul unităților de producție, a magazinelor și depozitelor, cotele de primă se diferențiază în funcție de natura produselor folosite în procesul producției în:

- produse care nu sunt combustibile, inflamabile sau explozibile;
- produse combustibile;
- produse inflamabile;
- produse explozibile.

Obligațiile asiguratului

Asiguratul trebuie să îndeplinească o serie de obligații specificate în condiția de asigurare, a căror neîndeplinire poate duce la rezilierea contractului sau la refuzul asiguratorului de a plăti despăgubirea.

Există obligații corespunzătoare producerii unei daune și obligații care trebuie urmate de asigurat la producerea unei daune.

Una din obligațiile asiguratului este de a întreține și folosi bunul asigurat în bune condiții, în scopul prevenirii riscurilor asigurate. Dacă prin nerespectarea acestor obligații s-ar putea produce pagube, asigurătorul are dreptul să renunțe la asigurare, fără restituirea primelor de asigurare.

Constatarea și evaluarea daunei și stabilirea despăgubirii

Când se produce un risc asigurat, în urma căruia asiguratul înregistrează o pagubă, se declanșează, automat, mecanismul despăgubirii.

Despăgubirea se face în raport cu starea bunului în momentul producerii evenimentului asigurat, iar valoarea acestuia nu poate depăși cuantumul pagubei - suma asigurată, nici valoarea bunului în momentul producerii evenimentului asigurat.

La asigurarea de bunuri există trei principii care se aplică la acoperirea pagubei:

- principiul răspunderii proporționale;
- principiul primului risc;
- principiul răspunderii limitate.

Cuantumul pagubei se stabilește în funcție de tipul pagubei (totală sau parțială).

Prin pagubă totală se înțelege:

- a) la clădiri - distrugerea clădirilor în asemenea grad încât refacerea lor, prin reparare sau restaurare, nu mai este posibilă sau cheltuielile ar depăși suma asigurată;
- b) la bunurile a căror cantitate se exprimă în unități de măsură (l, kg, m, m², m³) - acea parte din cantitatea totală care a fost distrusă în întregime sau a dispărut;
- c) la celelalte bunuri - distrugerea bunurilor într-un asemenea grad încât refacerea, prin reparare sau restaurare, nu mai este posibilă sau cheltuielile ar depăși suma asigurată.

Prin pagubă parțială se înțelege:

- a) la clădiri - distrugerea sau deprecierea parțială a lor, astfel încât prin repararea acestora poate fi readusă la starea inițială dinaintea producerii evenimentului asigurat;
- b) la bunurile a căror cantitate se exprimă în unități de măsură (l, kg, m, m², m³) - deprecierea unei părți din cantitatea totală care a rămas după producerea evenimentului asigurat și care scade valoarea bunurilor;
- c) la celelalte bunuri - avarierea bunului astfel încât, prin refacerea sau reparare, poate fi adus la starea inițială.

Cuantumul pagubei reprezintă, în caz de daună totală:

- a) la clădiri - valoarea de înlocuire a clădirii distruse, la data producerii evenimentului asigurat, din care se scade uzura la acea dată și valoarea resturilor care se pot întrebuița sau valorifica;
- b) la bunurile a căror cantitate se exprimă în unități de măsură - valoarea reală la data producerii evenimentului asigurat;
- c) la celelalte bunuri - valoarea reală la data producerii evenimentului asigurat a bunului distrus, din care se scade valoarea, la aceeași dată, a resturilor care se pot valorifica.

Cuantumul daunei, în caz de daună parțială, reprezintă:

- a) la clădiri - costul reparației din care se scade uzura și valoarea, la data producerii evenimentului asigurat, a resturilor care se pot valorifica sau întrebuița;
- b) la bunurile a căror cantitate se exprimă în unități de măsură - valoarea pierderii din cantitate a aceleiași părți din cantitatea totală care diminuează valoarea totală;

- c) la celelalte bunuri - costul reparațiilor părților componente sau a pieselor avariate sau costul de înlocuire a acestora, din care se scade uzura corespunzătoare și valoarea resturilor care se pot valorifica.

În limita sumei asigurate, societatea de asigurare acordă despăgubiri și pentru:

- cheltuielile făcute în scopul limitării daunei;
- cheltuielile legate de îndepărtarea resturilor de la locul producerii evenimentului asigurat;
- daunele provocate bunurilor menționate în contractul de asigurare prin distrugerea sau avarierea lor, datorită măsurilor de salvare luate de asigurat pentru limitarea sau împiedicarea consecințelor producerii riscurilor.

Din cuantumul pagubei se scad:

- franchisa prevăzută în contractul de asigurare;
- primele datorate până la sfârșitul perioadei de asigurare.

Există situații în care societatea de asigurări poate refuza plata despăgubirilor, și anume:

- dacă dauna a fost provocată, în mod intenționat, de una din următoarele părți:
  - asiguratul sau beneficiarul;
  - persoane fizice majore care locuiesc împreună cu asiguratul sau gospodăresc, împreună cu acesta, bunul asigurat;
  - un membru din conducerea persoanei juridice asigurate;
  - reprezentanți ai asiguratului sau beneficiarului.
- în cazul în care una din aceleași persoane enumerate mai sus nu a luat măsurile necesare pentru evitarea sinistrului sau limitarea acestuia, deși putea să facă acest lucru;
- dacă cererea de despăgubire este făcută cu rea credință sau dacă asiguratul a contribuit, în mod deliberat sau prin neglijanță, la producerea daunei.

În cazul în care asiguratul a încheiat mai multe contracte de asigurare, pentru aceleași riscuri, asigurătorul datorează numai o parte a despăgubirii, și anume acea parte care rezultă din repartizarea proporțională a despăgubirii datorate de toți asigurătorii. În felul acesta se urmărește ca despăgubirea plătită asiguratului să nu depășească valoarea pagubei.

După fiecare daună, suma asigurată se diminuează cu valoarea despăgubirii acordate cu începere de la data producerii evenimentului asigurat. Pentru restul perioadei de asigurare, asigurarea continuă pentru suma rămasă.

Revenirea la suma asigurată inițial se poate face la cererea asiguratului, printr-o asigurare suplimentară, contra plății diferenței de primă corespunzătoare.